

Breed Gelders initiatief in de waterketen

Er wordt veel gezegd en geschreven over samenwerking in de waterketen, maar concrete ervaringen op dat gebied zijn nog maar zeer beperkt. Zo niet in Gelderland, waar alle overheden plus het waterleidingbedrijf de waterketen vormgeven. Doel: kostenbesparing, efficiencyverbetering en winst voor het milieu.

— Jaap van Peperstraten

Ondanks de stimulans vanuit het rijk om samenwerking in de waterketen te stimuleren, ontstaat de indruk dat waterschappen daar niet erg hard aan trekken. Maar de bestuurders van zeventien gemeenten, alle Gelderse waterschappen, het waterbedrijf Vitens en provincie Gelderland hebben zich in 2003 verenigd in het initiatief 'Toekomst Waterketen Gelderland'. De Gelderse bestuurders vinden samenwerking gewenst, al was het maar om lastenverzwaring in de waterketen te voorkomen. Zonder maatregelen zullen de kosten in de drinkwatervoorziening, de riolering en de afvalwaterzuivering zeker toenemen. In Gelderland heeft men berekend dat samenwerking in de waterketen tot een kostenreductie kan leiden van 16 miljoen euro in de periode 2006 - 2009.

— In de stuurgroep zijn zeven Gelderse gemeenten vertegenwoordigd evenals de vier Gelderse waterschappen, de provincie en het waterbedrijf Vitens. In de stuurgroep zitten bestuurders, geen ambtenaren. De stuurgroep streeft naar het behalen van maatschappelijke winst voor de Gelderse burger: beperking van lastenontwikkeling, klantvriendelijkheid en duurzaamheid van de leefomgeving. De stuurgroep gaat drie perspectiefrijke ideeën verder uitwerken:

- De invoering van één waterketennota met één loket voor de burger

- Het beter afstemmen van investeringen in de afvalwaterketen
- Een visie op de organisatie van beheer en onderhoud van de waterketen.

Op dit moment krijgt de burger meerdere nota's voor de diensten uit de waterketen: drinkwaterrekening, rioollasten en zuiveringsheffing. Eén nota voor de waterketen die de afzonderlijke rekeningen vervangt, maakt het voor de burger eenvoudiger en transparanter. Overigens onderzoekt de regering in aanvulling op de waterketennota de invoering van één waterketentarief. De burger betaalt dan één integraal tarief dat afhankelijk is van het drinkwaterverbruik. Men hoopt dat dit de burger prikkelt om bewuster met water om te gaan. Een invoering van de waterketennota in Gelderland staat los van de invoering van het waterketentarief, maar is er ook niet strijdig mee.

— Waterketennota

— De invoering van één nota kan op verschillende manieren. Op basis van verschillende scenario's stelt de stuurgroep een plan op voor één waterketennota voor Gelderland. Daarbij blijven de verantwoordelijkheden van de afzonderlijke partijen wel bestaan. Bij de planopstelling kijkt de stuurgroep ook naar de ervaringen in twaalf Gelderse gemeenten waar al tien jaar één waterketennota verstuurd wordt. Het waterbedrijf int via de drinkwaterrekening de belastingen die verschuldigd zijn aan water-

schappen en gemeenten. Op deze nota is het rioolrecht afhankelijk van het drinkwaterverbruik. De stuurgroep bezoekt alle betrokkenen om de geesten rijp te maken voor een bestuurs-overeenkomst. Wim Burgering, voorzitter van de stuurgroep, vindt dat er sprake is van een cultuurverandering. "In Nederland is alles keurig netjes vastgelegd in wetten, taken en bevoegdheden. Ons uitgangspunt is om daar even niet aan te denken, maar juist om op basis van gelijkwaardigheid het optimum te zoeken in de waterketen. Daarna kijk je hoe je dat vastlegt. Om dat optimum te bereiken, hoef je geen wetten te veranderen. Wij willen bestuurlijke grenzen doorbreken. Wij zien dat als een uitdaging met het oog op winst voor de burger en voor het milieu. Het is af en toe best wel een taaie materie, maar ik ga er toch van uit dat we eind dit jaar de eerste bestuursovereenkomst kunnen afsluiten."

— Burgering is onlangs afgezwaaid als burgemeester van de gemeente Barneveld, maar zet op verzoek zijn voorzitterschap voort. Hij beseft dat het realiseren van een cultuurverandering niet echt eenvoudig is, maar hij is optimistisch. "De nota's van de koepelorganisaties VNG, UvW en de Vereniging van Waterleidingbedrijven zeggen allemaal wel dat meer samenhang gewenst is in de waterketen, maar het blijft bij mooie woorden. Wij vinden dat je de zaak

nu eens vanuit een geheel andere invalshoek moet bekijken. In onze opvatting om bestuurlijke grenzen te doorbreken, voelen we ons gesteund door het rijk en de tweede kamer die nadrukkelijk pleiten voor samenwerking in de waterketen. Het uiteindelijke doel is om de burger zo effectief en efficiënt mogelijk te bedienen."

— Waterketenbedrijf

— Burgering vindt dat zijn optimisme niet uit de lucht is gegrepen. "Op een eerste bijeenkomst, ongeveer anderhalf jaar geleden, toonden de wethouders/portefeuillehouders, die samenwerken in de zes Gelderse regio's, zich duidelijk geïnteresseerd. De Gelderse waterschappen hebben duidelijk verklaard hun nek te willen uitsteken en zijn begonnen met het over hun grenzen heen kijken en het opzoeken van partners. De provincie heeft zelfs formeel uitgesproken dat er eind 2007 één waterketenbedrijf zal zijn. Ik zelf denk dat dat misschien wel een brug te ver is, maar het geeft wel aan dat de provincie er bovenop zit. Ook het rijk heeft aangegeven dat ons initiatief volstrekt spoort met het rijksbeleid. Staatssecretaris Van Geel heeft verklaard onze aanpak te willen begeleiden. Desalniettemin is dit nog niet concreet uitgevoerd."

— Navraag bij het ministerie van VROM leert dat VROM inderdaad een "positieve grondhouding" heeft ten opzichte van het

Gelderse waterketeninitiatief, maar eerst een concreet verzoek tot ondersteuning afwacht voordat het concrete toezeggingen zal doen. Gelderland moet dus gewoon even een briefje sturen naar Van Geel. Burgering verklaart desgevraagd dit te bevestigen en dat er momenteel gewerkt wordt aan het ontwikkelen van concrete voorstellen. Overigens is Burgering zich bewust van de andere initiatieven in het land gericht op de waterketen. Hij vindt het jammer dat het Limburgse initiatief op het laatste moment niet is doorgegaan. "Maar ik verwacht dat dit toch wel weer op één of andere manier zal worden opgepakt." Gelderland houdt wel contact met de Amsterdamse regio, waar gewerkt wordt aan verregaande samenwerking in de waterketen.

— Pragmatische oplossingen

Henk van Brink zit als dijkgraaf van waterschap Rijn en IJssel in de stuurgroep. "Er is kleinschalig en incidenteel wel iets gerealiseerd in de richting van de waterketen, maar wij willen nu juist provinciebreed laten zien dan het kan. Je kunt wel gaan wijzen op allerlei juridische belemmeringen, maar daarmee kom je geen stap verder. Wij ontkennen die belemmeringen niet, maar vinden dat we creatief naar pragmatische oplossingen moeten zoeken. Op die manier willen wij de voordelen voor de belastingbetaler realiseren. Er is wel tijd nodig om het ook voor elkaar te krijgen."

Werkendeweg worden er samenwerkingsvoorstellen ontwikkeld. Van Brink: "Als waterschap liften we al mee met de waternota van het waterleidingbedrijf en dat bevalt goed. Verdere winst in de perceptiekosten is dan ook nauwelijks te boeken. Wij proberen bestuurders en ambtenaren enthousiast te maken voor verdergaande samenwerking. In een overeenkomst die per gemeente kan verschillen, wordt het hoe en wat van de samenwerking vastgelegd. Momenteel is er nog verdeeldheid bij de gemeenten en de waterschappen. Van belang is dat de meerwaarde van de samenwerking nadrukkelijk wordt aangetoond. Als die meerwaarde ontbreekt, is samenwerking niet nodig. Maar ik denk dat er veel besparing bereikt kan worden, vooral bij nieuwbouwprojecten." Voor de Gelderse waterschappen ligt de meerwaarde juist in samenwerking met de gemeenten. "Daar valt voor ons de meeste winst te behalen. De andere winst is die voor het milieu. Door hemelwater af te koppelen en door anders om te gaan met water hoeft er minder water gezuiverd te worden. De afgelopen tijd zijn veel gemeenten druk geweest met gemeentelijke herindelings, maar ik verwacht dat er dit jaar grote voortgang in de waterketen kan worden gemaakt."

